

Subject Area
EducationYear: 2022
Vol: 8
Issue: 95
PP: 686-693Arrival
07 December 2021
Published
28 February 2022
Article ID Number
3876
Article Serial Number
18Doi Number
<http://dx.doi.org/10.26449/sss.3876>

How to Cite This Article
Avcı, S.; Bahşi, N. & Demir, M. (2022). "Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımı Etkinliklerinde Karşılaştıkları Sorunlar Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi"
International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:95; pp:686-693

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımı Etkinliklerinde Karşılaştıkları Sorunlar Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi

Investigation Of Class Teachers' Opinions On The Problems They Face In Family Participation Activities

Süleyman AVCI¹ Nihat BAHŞI² Muhammed DEMİR³ ¹ Okul Müdür Yardımcısı, Batman / Türkiye² Halk Eğitim Müdür Yardımcısı, Batman / Türkiye³ Okul Müdürü, Batman / Türkiye

ÖZET

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin aile katılım etkinliklerine yönelik görüşlerini belirlemeyi ve aile katılım etkinlikleri sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinin uygulandığı çalışma Batman il merkezinin farklı sosyal ve ekonomik düzeylerine sahip beş devlet ilkokulunda görev yapan 15 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak sınıf öğretmenleri ile yüz yüze görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda sınıf öğretmenlerinin aile katılımı çalışmaları kapsamında daha çok okul temelli etkinlikler yaptıkları, aileyle görüşme yöntemi olarak toplantıyı tercih ettikleri ve WhatsApp üzerinden iletişim kurdukları, etkinliklere ise daha çok annelerin katılım gösterdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin aile katılımı etkinlikleri nde ailelerin yoğun çalışma temposuna sahip olması, ilgisizlik, bilgi eksikliği, sosyal ve ekonomik durum, eğitim durumu, yöneticilerin desteklememesi ve fiziksel ortam eksikliğinden kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aile, Aile Katılımı, Sınıf öğretmenleri

ABSTRACT

This research aims to determine the opinions of classroom teachers about family participation activities and to reveal their opinions about the problems they encounter during the family participation activities. The study, in which qualitative research methods were applied, was carried out with 15 classroom teachers working in five public primary schools with different social and economic levels in the city center of Batman. The data of the research were obtained by face-to-face interview technique with classroom teachers using a semi-structured interview form developed by the researcher. Content analysis method was used in the analysis of the obtained data. At the end of the study, it was seen that the classroom teachers mostly carried out school-based activities within the scope of family participation studies, they preferred meeting as a method of meeting with the family and they communicated via WhatsApp, and more mothers participated in the activities. It was observed that the teachers faced problems due to the intense working tempo of the families, indifference, lack of knowledge, social and economic situation, educational status, lack of support from the administrators and lack of physical environment in family participation activities.

Key Words: Family, Family Involvement, Classroom teachers.

1. GİRİŞ

Çocuklar, okula başladıklarında yetiştikleri aile ortamından belirgin izler taşımaktadırlar (Gürşimşek, 2003). Çocuklar yetiştikleri aile ortamında yaşadıkları kültüre ait özellikleri, dili, örf ve adetleri öğrenirler. Öğretmenler ise eğitim sürecinde aile ortamının çocuklar üzerinde oluşturduğu bu etkiyi takip ettikleri (Gürşimşek, 2003) için çocukların aile ortamından etkilenecek edindikleri tutum, davranış ve değerler ilerleyen yıllarda alacakları eğitim ve öğrenim yaşantıları üzerinde etkili olmaktadır (Ekiz, 2010). Nitekim araştırmalar ailelerin okul ortamında çocuklarıyla geçirdikleri zaman ile çocukların temel okul becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır (Ünüvar, 2010). Ebeveynlerin çocuklarının eğitimindeki hayati rolü, çocukların başarılarının belirleyici bir faktördür. Bunun için ailelerin çocuklarını eğitim ortamında gözlemlenmeleri ve çocuklarının güçlü yönleri ve zayıf yönlerini öğrenmeleri gerekmektedir. Teori ve uygulamada buna aile katılımı denilmektedir. Aile katılımı, ebeveynlerin okul ve öğretmenler aracılığıyla çocuklarının öğrenme sürecine dahil olduğu ve öğrencinin öğrenme sürecinde ebeveyn olarak görevlerini yerine getirdiği bir durumu ifade etmektedir (Ntekane, 2015). Aile katılımı ebeveynlerin bir öğrencinin yalnızca okuldaki performansını sorgulamasını değil aynı zamanda çocukları ile sağlıklı iletişim kurmak amacıyla iletişimde rol almasını, onlara rehberlik etme ve liderlik etme sürecini ifade etmektedir (Clinton & Hattie, 2013). Aile katılımında ebeveynler, çocuklarının performansını daha iyi anlamak için, okul yönetim kurullarının bir parçası olarak, çocuklarının akademik performansıyla ilgilenerek ve çocuklarının öğrenimine özveri göstererek çocuklarının öğrenimine dahil olurlar (Ntekane, 2015). Çocukların başarısız olduğu durumlarda, ebeveynler öğretmenleri ile temasa geçme, böylece çocuklarının öğrenmesine olan bağlılıklarını gösterecek öğretmen ve ebeveyn ilişkisini kurma ve güçlendirme boyutuna kadar giderler. Hornby ve Lafaele'ye

(2011) göre ebeveyn katılımı, eğitimde önemli bir unsurdur ve veli toplantısına ve eğitim çalıştaylarına katılmayı içeren okul temelli etkinlikler olduğu kadar, çocuğu okurken dinlemek, ev ödevlerini tamamlamalarına yardımcı olmak gibi ev temelli ebeveyn katılımı yoluyla da gerçekleştirilebilir. Ebeveyn ve öğretmen arasındaki bu ortaklık çocukların eğitimi üzerinde önemli etkiye sahiptir. Aile katılımı, çocukların akademik ve ders dışı etkinliklerindeki başarısına katkıda bulunur ve ailelerin çocuklarını rekabetçi bireyler olmaları için şekillendirmede hayati rol oynar (Rejuso, 2021). Garcia ve Thornton'a (2014) göre mevcut araştırmalar, ailenin öğrenmeye katılımının öğrenci performansını artırmaya, devamsızlığı azaltmaya ve ebeveynlerin çocuklarının eğitimine olan güvenini yeniden kazanmaya yardımcı olduğunu göstermektedir. Velilerin okul yetkilileriyle güçlü işbirliği, okulun hem fiziksel hem de akademik performansının artmasına yol açabilir. Bu nedenle okul yöneticileri, velileri okulun misyon ve hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunmaya teşvik etmeli ve buna katkıda bulunmalıdır (Sapungan ve Sapungan, 2014). Velilerin çocuklarının eğitimine dahil olduğunu görmek çocukların okul çalışmalarına daha fazla odaklanmasını sağlayarak akademik performansı arttırmaktadır (Kwatubana & Makhalemele, 2015). Bu öğrenciler belirli bir konuyu anlamadıklarında kolayca pes etmemeleri için motive oldukları için derslerde yılgınlık göstermezler (Lemmer, 2007). Ebeveynlerin okul faaliyetlerine katılımı, çocuklarının eğitimi söz konusu olduğunda ebeveynlerin ebeveynliğe ve karar verme süreçlerine olan güvenini artırabilir. Okul içinde daha güçlü ilişkilere ve öğretmenler, veliler ve çocuklar arasında daha net iletişime yol açar (Severtsen, 2015). Ebeveynleri aile katılımı etkinliklerine dahil olan, aktif ve öğrenmeye hazır olan öğrenciler, küçük yaşlardan itibaren sorumluluk almayı öğrenirler. İşlerini önceden organize olma niteliği olan programlarına göre planladıkları için sorumluluk alma bu çocukların doğasının bir parçası haline gelir. Ayrıca ebeveynleri sürekli olarak ilerlemelerini sorgulayacakları ve onları hayal kırıklığına uğratmak istemeyecekleri için öğrenmede ısrarcı olmayı öğrenirler (Sapungan ve Sapungan, 2014). Lemmer (2007) aile katılımının gelişmiş benlik saygısı, yüksekokula devam oranı ve olumlu sosyal davranış gibi faydalar bulunduğunu belirtmektedir. Sivertsen (2015) ise aile katılımının iyileştirilmiş davranış, düşük devamsızlık seviyeleri ve iyimser tutumlarla bağlantılı olduğunu eklemektedir. Tüm bu bulgular aile katılımının çocuğun sosyal, bilişsel ve akademik gelişimi açısından önemini ortaya koymaktadır.

Aile katılımı her ne kadar çocuğun sosyal, bilişsel ve akademik gelişimi açısından önemli olsa da bu süreçte çeşitli zorluklar ortaya çıkmaktadır. Singh ve arkadaşlarına (2004) göre, etkili aile katılımını engelleyen zorluklardan biri, ailelerin düşük ekonomik geliridir. Ailelerin ekonomik gelirinin düşük olması, onları daha fazla işte çalışmaya ve çocuklarının eğitimine yeterince zaman harcamamaya yönlendirir. Ebeveynlerin dahil olmamasının bir başka nedeni de, okulların bazen aileler ile güçlü bağlar kuramamasıdır. Bazı ebeveynlerin okuma yazma bilmemeleri ve sadece ana dillerinde iletişim kurabilmeleri bu durumu daha da kötüleştirmektedir, bu da çocuklarına ev ödevlerinde yardımcı olmalarını zorlaştırmaktadır (Lemmer, 2007). Ebeveynlerin aile katılım etkinliklerine dahil olmasını ve okul aile işbirliğini engelleyen diğer faktörler arasında ebeveynlerin eğitim düzeyinin düşüklüğü, okula ayıracakları zamanı kısıtlı olması, olumsuz öğretmen tutumları, okul ve ev kültürü arasındaki farklılıklar olarak sıralanabilir (Pehlivan, 2000). Aile katılımı etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan bu zorluklar ise öğretmenlere fazladan bir yük getirmektedir. Çünkü öğretmenlerden çocukların eğitimi konusunda iyi sonuçlar vermeleri bekleyen aileler bu konuda herhangi bir destek vermemektedir (Singh vd., 2004). Aile katılım etkinlikleri ile ilgili yapılan çalışmaların önemli bir bölümü okul öncesi eğitim sürecinde aile katılım etkinliklerine yöneliktir (Coleman ve Churchill, 1997; Gürşimşek, 2003; Knopf ve Swick, 2008; Zembat ve Unutkan, 1999). Fakat aile katılım etkinlikleri ilköğretimde de sıklıkla uygulanması gereken etkinliklerdir. Aile katılım etkinliklerinin ilkökul düzeyinde etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için sınıf öğretmenlerinin aile katılım etkinlikleri hakkında görüş, beklenti ve bu süreçte karşılaştıkları sorunların belirlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bu araştırma sınıf öğretmenlerinin aile katılımı etkinlikleri hakkındaki düşüncelerini ve bu süreçte karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu temel amaçtan hareketle araştırmada aşağıdaki sorunların yanıtları aranmaktadır:

- ✓ Sınıf öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri nasıldır?
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin aile katılım çalışmaları sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşleri nasıldır?
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin aile katılımı çalışmalarının daha etkili şekilde uygulanması için önerileri nasıldır?

Yukarıda da ifade edildiği gibi aile katılım etkinliklerini konu alan araştırmalar genellikle okul öncesi eğitim sürecinde aile katılım etkinliklerini incelemektedir. İlkokul düzeyinde aile katılım etkinliklerini konu alan teorik ve görgül araştırma sayısı ise sınırlı düzeydedir. Bu anlamda araştırmanın literatürdeki bu eksikliği gidermeye katkı sağlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda elde edilen bulguların aile katılım uygulamalarının daha etkili şekilde gerçekleştirilmesine ve ilkökul düzeyinde aile katılımının daha sık sağlanmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan durum çalışması modelinde gerçekleştirilmiştir.. Durum çalışmaları bir ya da daha fazla durumla ilgili detaylı bir açıklama ve analizi ortaya koymayı amaçlayan çalışmalardır (Johnson ve Christensen, 2014). Durum çalışmaları bir olayın meydana gelmesini sağlayan ayrıntıları tanımlamak ve o olayla ilgili muhtemel açıklamaları değerlendirmek amacıyla tercih edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2014). Bu doğrultuda bu çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin aile katılımı çalışmalarına yönelik görüşlerini belirlemesi ve aile katılım etkinlikleri sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşlerini ortaya koyması araştırmayı durum çalışması modeline yönlendirmektedir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden birisi olan ölçüt örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme tekniği daha önceden belirlenen bir ölçütü karşılayabilen bütün durumların dikkate alındığı bir örnekleme yöntemidir (Patton, 2002). Bu bağlamda katılımcıların en az bir defa aile katılım çalışmasını yürütmüş olması, devlet okullarında çalışıyor olması ve aile katılımı çalışmaları ile ilgili deneyime sahip olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubu Batman ili merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan 15 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubunun demografik dağılımları tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgileri

Demografik Değişken	Kategori	n
Cinsiyet	Kadın	8
	Erkek	7
Yaş	20-29	9
	30-39	4
	40-50	2
Eğitim	Lisans	10
	Yüksek Lisans	4
	Doktora	1

Katılımcılara ait demografik bilgilere bakıldığında sekiz katılımcının kadın, yedi katılımcının erkek olduğu 9 katılımcının 20-29 yaş aralığında olduğu, 30-39 yaş aralığında dört katılımcının 40-50 yaş aralığında ise iki katılımcının olduğu görülmektedir. Eğitim durumu açısından bakıldığında on katılımcının lisans, dört katılımcıdan Yüksek lisans ve bir katılımcının ise doktora düzeyinde eğitim gördüğü görülmektedir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanması sürecinde öncelikle literatür taranmış ve bir soru havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra soru havuzundan araştırmanın temel problemini karşılayacak nitelikte sorular seçilmiş ve taslak form oluşturulmuş ve bu taslak form aralarında nitel araştırma metodolojisine hakim iki uzman görüşüne sunulmuş ve uzman görüşünden gelen geri bildirimlerle görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formunun katılımcılara uygulanmasında yüz yüze görüşme tekniği tercih edilmiştir. Yüz yüze görüşme tekniği araştırmacılara katılımcıların hassas ve karmaşık konulara yönelik fikir ve algılarını inceleme sürecinde tercih edilen bir tekniktir. Ayrıca bu teknik araştırmacıların araştırma konusu ile ilgili görüşlerini derinlemesine incelenmesine imkan tanıyan ayrıntılı bir tekniktir (Barriball ve While, 1994). Katılımcılar ile yapılan her bir görüşme ortalama 30 dakika sürmüş ve katılımcıların izni alınarak görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Daha sonra kayıtlar bilgisayar ortamına aktarılmış ve metin belgesine dönüştürülmüştür. Metin belgesine dönüştürülen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Analiz sürecinde her öğretmenin görüşü ayrı olarak değerlendirilmiştir. Daha sonra gereken kodlamalar yapılarak temalar oluşturulmuştur. Temaların belirlenmesinden sonra frekans hesaplaması yapılmış ve her temaya ait tablolar oluşturulmuştur. Oluşturulan tabloların altında katılımcıların sıklıkla ifade ettikleri çarpıcı görüşler doğrudan alıntılarla örneklenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri yanıtlar araştırmanın alt problemleri doğrultusunda analiz edilmektedir.

3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımına Yönelik Görüşleri

Araştırma kapsamında öncelikle katılımcıların aile katılımına yönelik görüş ve beklentileri ele alınmıştır. Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden hareketle oluşturulan kategori ve kodlar tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2: Aile Katılım Etkinlikleri Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f
Aile Katılım Etkinlikleri Hakkında Görüşleri	Etkinlik Türü	Sınıf temelli	11
		Ev temelli	4
	Aile ile görüşme	Toplantı	9
		Birebir görüşme	5
		Ev ziyareti	1
	İletişim Aracı	WhatsApp	14
		Yüz yüze	1
	Katılan Ebeveyn	Anne	13
		Baba	2

Katılımcı öğretmenlerin aile katılımı etkinlikleri hakkındaki görüşlerine bakıldığında bu konudaki görüşlerinin etkinlik türü, aile ile görüşme, iletişim aracı ve katılan ebeveyn olmak üzere dört kategori üzerinden sunulduğu görülmektedir.

Katılımcıların aile katılımı etkinlikleri kapsamında gerçekleştirdikleri etkinlik türüne ilişkin görüşlerinde genellikle sınıf temelli (f=11) çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Bunun yanında az sayıda katılımcı (f=4) ev temelli çalışmalar yaptığını vurgulamaktadır. Sınıf temelli çalışmalar gerçekleştirdiğini ifade eden katılımcılar alanında uzman olan aileleri sınıfa davet ettiklerini bazen de diğer velilerle ortak etkinlikler düzenlediklerini belirtmektedirler. Bu konudaki katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Aslında daha çok velileri sınıfa davet ediyoruz. Mesela bazen bir velimiz çok iyi gitar çalıyor onu sınıfa davet edip öğrencilere mini bir konser vermesini istiyoruz.” (Ö3)

“Genellikle velileri davet ediyoruz. Belirli gün ve haftalarda özellikle yapıyoruz bunu bütün velilerin katılımını istiyoruz orada o güne özel etkinlikler düzenliyoruz.” (Ö8)

Ev temelli çalışmalar yaptığını ifade eden katılımcılar ise ailelerin çocukların eğitimine yardımcı olması açısından aile ile çocuk arasında ortak yapılabilecek çalışmalar verdiklerini ifade etmektedirler. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Velilere çocuklarıyla birlikte evde yapabilecekleri küçük etkinlikler veriyorum.” (Ö10)

“Veliler çok okula gelemedikleri için evde yapabilecekleri etkinlikler veriyorum. Örneğin boyama, resim, eliş gibi...” (Ö14)

Katılımcıların aile katılımı etkinlikleri kapsamında aile ile görüşme yöntemine ilişkin görüşleri incelendiğinde ailelerle görüşmede toplantı (f=9), birebir görüşme (f=5) ve ev ziyaretini (f=1) tercih ettikleri görülmektedir. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

“Velileri okula davet edip orada toplantı yapıyoruz.” (Ö5)

“Velilerle görüşürken birebir görüşme yöntemini tercih etmeye özen gösteriyorum. Çünkü orada veliler daha rahat oluyorlar.” (Ö7)

“Aslında ben ev ziyaretlerinde tercih ediyorum.” (Ö15)

Katılımcıların aile ile iletişim aracı olarak ise daha çok WhatsApp’ı kullandıkları (f=14) WhatsApp’ın dışında bir katılımcının ise yüz yüze görüşmeyi tercih ettiği görülmektedir. Konuyla ilgili katılımcı görüşlerinden elde edilen kesitler aşağıdaki gibidir:

“WhatsApp bize bu konuda çok önemli bir kolaylık sağlıyor. Bütün bilgilendirmelerime WhatsApp üzerinden yapıyorum rahatça.” (Ö4)

“Kesinlikle WhatsApp kullanıyorum.” (Ö11)

“Her veli akıllı telefon kullanmıyor bu nedenle ben yüz yüze görüşmeyi tercih ediyorum.” (Ö7)

Son olarak katılımcıların aile katılım çalışmalarına katılım gösteren ebeveyne ilişkin görüşlerine bakıldığında bu etkinliklere daha çok annelerin (f=12) katılım gösterdikleri sınırlı da olsa babaların (f=2) katıldıkları görülmektedir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinden elde edilen kesitler aşağıdaki gibidir:

“Genellikle anneler katılıyorlar. Babalar işte oldukları için gelemiyorlar.” (Ö3)

“Babaları çok göremiyoruz anneler katılıyor.” (Ö9)

“Velimin iş yeri buraya yakın o nedenle çoğu zaman baba katılıyor” (Ö12)

3.2. Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılım Çalışmaları Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Araştırma kapsamında ele alınan ikinci alt problem katılımcıların aile katılım etkinlikleri sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşleridir. Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden hareketle oluşturulan kategori ve kodlar tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3: Aile Katılım Etkinliklerinde Karşılaşılan Sorunlar Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f	
Aile Katılım Etkinliklerinde Karşılaşılan Sorunlar	Aileden kaynaklı	Yoğun çalışma temposu	7	
		İlgisizlik	5	
		Bilgi eksikliği	3	
	Sosyal ve kültürel sorunlar	Sosyoekonomik durum	9	
		Ebeveyn eğitim durumu	3	
		Kültürel farklılıklar	3	
	Öğretmenden kaynaklı sorunlar	Bilgi ve donanım eksikliği	Bilgi ve donanım eksikliği	10
			İş yoğunluğu	5
		Yönetimden kaynaklı sorunlar	Yöneticilerin desteklememesi	11
			Fiziksel ortamın eksikliği	4

Katılımcıların aile katılım etkinlikleri sürecinde karşılaştıkları sorunlarına ilişkin görüşleri aileden kaynaklı sorunlar, sosyal ve kültürel sorunlar, öğretmenden kaynaklı sorunlar yönetimden kaynaklı sorunlar olmak üzere dört kategoride sunulmuştur.

Katılımcıların aileden kaynaklı olarak aile katılım etkinliklerinde ebeveynlerin yoğun çalışma temposuna sahip olması (f=7), ilgisizlik (f=5) ve bilgi eksikliğinden (f=3) sorunları ile karşılaşmaktadırlar. Katılımcılar ebeveynlerin yoğun iş temposu nedeniyle çocuklarının eğitimine yeteri kadar zaman ayıramadıklarını, bu konuda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıklarını ve bu nedenle aile katılım konusunda ilgisiz davrandıklarını vurgulamaktadırlar. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinden elde edilen kesitler aşağıdaki gibidir:

“Aileler çok çalıştığı için çocuklarına yeteri kadar zaman ayıramıyor ve bu durum aile katılım etkinliklerini olumsuz etkiliyor.” (Ö3)

“Okulumuzun bulunduğu mahalle işçi mahallesi ve anne baba bir arada çalışıyor hep. Akşama kadar fabrikadalar o nedenle etkinliklere katılamıyorlar.” (Ö5)

“Veliler çok ilgisiz. Bunu zaman kaybı olarak görüyorlar o nedenle okula getiremiyoruz.” (Ö10)

“İlgisizlik en önemli sorun.” (Ö12)

“Veli maalesef bu konuda yeteri kadar bilgi sahibi değil. Bu nedenle aile katılımına önemsemiyor.” (Ö14)

Katılımcıların aile katılım etkinliklerinde sosyal ve kültürel kaynaklı olarak ailelerin sosyo-ekonomik durumu (f=9), ebeveynin eğitim durumu (f=3) ve kültürel farklılıklardan (f=3) kaynaklı sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Katılımcı öğretmenler ailelerin genellikle ekonomik seviyelerinin ve eğitim seviyelerinin düşük olduğunu bu nedenle aile katılım etkinliklerine yeteri kadar dahil olmadıklarını belirtmektedir. Ayrıca okulun göçmenlerin yoğun şekilde yaşadığı bir bölgede olması nedeniyle yabancı öğrencilerin bulunduğunu ve dil farklılığından dolayı ailelerle iletişim kuramadıklarını belirtmektedirler. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

“Velilerimizin ekonomik seviyesi çok düşük. Sadece geçinmeyi ve temel ihtiyaçlarını karşılamayı düşünüyorlar bu nedenle.” (Ö1)

“Birçok veli sadece okuma yazma biliyor. Üniversite mezunu veli sayımız çok az. Neredeyse yok gibi. Aile katılımını anlatmakta zorlanıyoruz bu velilere.” (Ö6)

“Benim sınıfımda dört tane Suriyeli var. Aileleri ile iletişim kurmakta çok zorlanıyorum.” (Ö11)

Diğer taraftan katılımcılar aile katılım etkinliklerinde öğretmenden kaynaklı olarak bilgi ve donanım eksikliği (f=10) ve iş yoğunluğu (f=5) sorunlarıyla karşılaşmaktadırlar. Katılımcılar aile katılımı konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmayan öğretmenlerin öğrenci ve velilerle iletişim kurma ve aile katılımı etkinliği planlama konusunda zorluklar yaşadıklarını vurgulamaktadır. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

“Özellikle yeni mezun öğretmenler henüz aile katılımı konusunda yeterli tecrübeye sahip olmadığı için velilerle iletişim kuramıyor bazen gerginlikler yaşıyor.” (Ö1)

“Okulda öyle yoruluyorum ki bazen kendimi eve zor atıyorum. Bu kadar yoğun bir tempoda bir de aile katılımı etkinliği düzenlemek benim için önemli bir sorun.” (Ö15)

Son olarak katılımcılar aile katılım etkinliklerinde yönetimden kaynaklı olarak yöneticilerin bu etkinlikleri desteklememesi (f=11) ve okulun fiziksel ortamının eksikliğinden (f=4) kaynaklı sorunlarla karşılaştıklarını belirtmektedirler. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinden elde edilen kesitler aşağıdaki gibidir:

“Bazen okul yöneticileri bütün şevkimizi kırıyor. Çok güzel bir program düzenliyoruz ancak idare tarafından bu program kabul edilmiyor.” (Ö3)

“Okulumuzun fiziksel ortamı ve olanakları sınırlı olduğu için etkinlik düzenlemekte zorlanıyoruz.” (Ö13)

3.3. Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımı Çalışmalarının Daha Etkili Şekilde Uygulanması İçin Önerileri

Araştırma kapsamında ele alınan son alt problem katılımcıların aile katılım çalışmalarının daha etkili şekilde uygulanabilmesi açısından önerileridir. Katılımcıların bu konuda ilişkin görüşlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar tablo 4’te sunulmaktadır.

Tablo 4: Katılımcıların Aile Katılım Çalışmalarının Daha Etkili Uygulanması İçin Önerileri

Tema	Kod	f
Öneriler	Öğretmenlere eğitim semineri verme	9
	Aileleri bilinçlendirme	4
	Hafta sonu etkinlik düzenleme	2

Katılımcıların aile katılım çalışmalarının daha iyi ikili şekilde uygulanması için önerileri üç kod üzerinden sunulmuştur. Katılımcılar aile katılım etkinliklerinin daha başarılı şekilde yürütülebilmesi adına öğretmenlere eğitim semineri verilmesini (f=9), ailelerin bilinçlendirilmesini (f=4) ve etkinliklerin hafta sonu düzenlenmesini (f=2) önermişlerdir. Bununla ilişkili katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Bence kesinlikle öğretmenlere bu konuda eğitim verilmeli. Ben de dahil birçok öğretmen bu konuda yeterli bilgiye sahip değil.” (Ö3)

“Her şeyin başı eğitim. Zaten üniversitede bu konuda yeteri kadar eğitim görmedik bari hizmet içi eğitimlerle bu konuda bilgi ve donanımımız artırılmalı.” (Ö5)

“Tamam öğretmenlere eğitim verirsın ama velilerin de bilinçlendirilmesi gerekir. Nasıl yapılır bilemiyorum ama velilere de bu konuda bir eğitim verilmeli.” (Ö8)

“Veliler hafta içi çalıştığı için belki hafta sonu etkinliklerine katılabilirler. Bu nedenle bazı etkinliklerin hafta sonu da yapılabilmesi lazım.” (Ö10)

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin aile katılım etkinliklerine yönelik görüşlerini belirlemeyi ve aile katılım etkinlikleri sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgular bu kapsamda yapılan diğer araştırma bulgularıyla büyük oranda desteklenmektedir.

Araştırmanın ilk altı programı kapsamında katılımcıların aile katılım etkinliklerine yönelik görüşleri ele alınmıştır. Ulaşılan bulgularda katılımcıların etkinlik türü olarak genellikle sınıf temelli etkinlikler yaptıkları, ailelerle görüşmede toplantı yöntemini tercih ettikleri ve iletişim aracı olarak WhatsApp’ı kullandıkları görülmüştür. Sonuçlar literatürdeki diğer araştırma bulgularıyla desteklenmektedir. Bu araştırmalardan birinde Görür (2020) öğretmenlerin aile katılım etkinliklerine ilişkin görüşlerini ele aldığı çalışmada öğretmenlerin genellikle sınıf temelli etkinlikleri tercih ettiklerini tespit etmiştir. Araştırmamız bulgularıyla paralel olarak Balcı ve Şahin (2018) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerin veli ile iletişimde ekonomik, hızlı ve kolay olması nedeniyle WhatsApp uygulamasını tercih ettikleri ortaya konulmuştur. Bu bulgudan hareketle öğretmenlerin teknolojiye ayak uydurdukları teknolojik gelişme ile birlikte güncel iletişim yöntemlerini tercih ettikleri söylenebilir. Başka bir araştırmada ise Erdoğan ve Demirkasimoğlu (2010) öğretmenlerin aile katılım etkinliği olarak toplantıyı tercih ettiklerini bu nedenle ailelerin de katılımının yapılan toplantılara katılma ile sınırlı olduğu belirtilmiştir.

Araştırmanın ilk alt problemi kapsamında elde edilen bir başka sonuç ise aile katılım etkinliklerine daha çok annelerin katılım gösterdiğiidir. Bu sonuç da literatür bulgularıyla desteklenmektedir. Görür (2020) araştırmasında öğretmenler ile yapılan görüşmelerde öğretmenlerin ailelerin eğitim sürecine dahil olması amacıyla düzenledikleri etkinliklere daha çok annelerin katılım sağladığını belirttiklerini ortaya koymuştur. Başka bir araştırmada ise Bridge (2001) annelerin babalara kıyasla okulla daha fazla iletişim geçtiklerini ve çocuklarının hem sosyal hem de eğitimsel gelişimlerine daha fazla çaba sarf ettiklerini tespit etmiştir. Benzer şekilde Atakan (2000) araştırmasında annelerin aile katılımı etkinliklerini daha fazla katılım sağladıklarını ve bu konuda görev almakta istekli olduklarını ortaya koymuştur. Bu durumun toplumun ataerkil yapısı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Ataerkil toplum yapısında ailenin geçimini sağlama konusunda temel görev babaya düştüğü için babalar zamanını daha çok çok iş ortamında geçirmekte ve çocuğun eğitimi konusunda görev anneye düşmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında katılımcıların aile katılımı etkinlikleri sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Elde edilen bulgularda katılımcıların ailelerin yoğun çalışma temposuna sahip olması, ilgisizlik ve bilgi eksikliği nedeniyle sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu bulguyu destekler nitelikteki bir araştırmada Toran ve Özgen (2018) öğretmenlerin ailelerin yoğun iş temposuna sahip olması nedeniyle aile katılımına yeteri kadar zaman ayıramadıklarını, ailelerin katılım çalışmaları konusunda bilgi eksikliği yaşaması nedeniyle etkinliklere ilgisiz yaklaştıklarını belirlemiştir. Pehlivan (2000) da ebeveynlerin okula ayıracakları zamanı kısıtlı olması nedeniyle etkinliklere katılmadıklarını tespit etmiştir. araştırma sonuçlarını destekleyen başka bir çalışmada ise Kılıç (2015) öğretmenlerin aile katılımı çalışmaları kapsamında karşılaştıkları en temel zorluğun ailelerin bu tür etkinliklere katılmayı istememeleri olduğunu tespit etmiştir.

Katılımcıların aile katılım etkinlikleri sürecinde karşılaştıkları bir başka sorun alanı ise sosyal ve kültürel sorunlardır. Buna göre araştırmada öğretmenlerin ailelerin sosyal ve ekonomik durumu, ebeveynin eğitim durumu ve kültürel farklılıklardan kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Singh ve arkadaşlarına (2004) göre de etkili aile katılımını engelleyen zorluklardan biri, ailelerin düşük ekonomik geliridir. Ailelerin ekonomik gelirinin düşük olması, onları daha fazla işte çalışmaya ve çocuklarının eğitimine yeterince zaman harcamamaya yönlendirmektedir. Benzer şekilde Pehlivan (2000) da ebeveynlerin eğitim düzeyinin düşüklüğünü ebeveynlerin aile katılım etkinliklerine dahil olmasını ve okul aile işbirliğini engelleyen diğer faktörler arasında yer aldığını belirtmektedir. Ersen (2020) ise çalışmasında ailelerin gelir seviyesi eğitim durumu ile buna eşlik eden bilinçsizliğin aile katılım çalışmalarında bir engel olduğu vurgulamaktadır. Araştırmanın sonunda öğretmenlerin aile katılımı etkinliklerinde karşılaştıkları bir başka sorun alanının bilgi ve donanım eksikliği ile iş yoğunluğu olduğu görülmüştür. Singh ve arkadaşlarına (2004) göre aile katılımı etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan zorluklar öğretmenlere fazladan bir yük getirmektedir. Çünkü öğretmenlerden çocukların eğitimi konusunda iyi sonuçlar vermeleri bekleyen aileler bu konuda herhangi bir destek vermemektedir. Bu durum öğretmenlerin iş yükünü artırmakta ve aile katılım çalışmalarına zaman ayırmaları konusunda kısıtlılık oluşturmaktadır. Öğretmenlerin aile katılımı çalışmaları kapsamında karşılaştıkları son sorun alanı ise yönetimden kaynaklı sorunlardır. Öğretmenler yöneticilerin bu etkinlikleri desteklememesi ve fiziksel ortamın eksikliği nedeniyle aile katılım etkinliklerinde sorun yaşadıklarını vurgulamışlardır. Ekinci Vural ve Kocabaş (2019) tarafından yürütülen araştırma bulguları bu sonuçları desteklemektedir. Söz konusu araştırmada öğretmenlerin aile katılımı etkinlikleri sürecinde yönetimin müdahalesi ve yönetici tutarsızlığı gibi sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Ensari ve Zembat (1999) da çalışmalarında öğretmenler açısından yönetici tutumunun işbirliği açısından engel oluşturduğunu belirlemiştir. Bu sonuçlardan hareketle sınıf öğretmenlerinin de tıpkı diğer branş öğretmenlerine benzer sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir. Bu nedenle öğretmenlerin aile katılımı çalışmaları konusunda bilgi ve donanımını arttıracak hizmet içi eğitim seminerlerinin verilmesi, ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik eğitimlerin verilmesi ve aile katılımının bir iş yükü olarak görülmesini engelleyecek gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Atakan, H. (2010). *Okul öncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Ay, T. S., & Aydoğdu, B. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımına Yönelik Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 562-590.
- Balcı, A., & Şahin, F. T. (2018). Öğretmen-Aile İletişiminde Whatsapp Uygulamasının Kullanımı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 749-776.
- Barriball, K. L., & While, A. (1994). Collecting data using a semi-structured interview: a discussion paper. *Journal of Advanced Nursing-Institutional Subscription*, 19(2), 328-335.
- Bridge, H. (2001). Increasing Parental Involvement in the Preschool Curriculum: What an action research case study revealed. *Accroître la Participation Parentale dans le Programme Pré-scolaire: Résultats d'une étude de cas d'une recherche-action Aumentar la Participación de los Padres en el Plan de Estudios Preescolar: Lo que reveló un estudio de investigación de medidas. International Journal of Early Years Education*, 9(1), 5-21.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Clinton, J., & Hattie, J. (2013). New Zealand students' perceptions of parental involvement in learning and schooling. *Asia Pacific Journal of Education*, 33(3), 324-337.
- Ekiz, D. (2010). Okul öncesi eğitimde okul-aile işbirliği. D. Ekiz (Ed.) . *Okul öncesi eğitime giriş* (ss. 187-198). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

- Ensari, H., & Zembat, R. (1999). *Yönetim stillerinin ailenin okul öncesi eğitim programlarına katılımı üzerindeki etkileri*. Marmara Üniversitesi anaokulu/anasınıfı öğretmen el kitabı: rehber kitaplar dizisi.
- Erdoğan, Ç., ve Demirkasımoğlu, N. (2010), Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3), 399-431.
- Ersen, N. (2020). *Okul öncesi eğitimde aile katılım çalışmalarını engelleyen etmenlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Garcia, L.E. & Thornton, O. (2014). The enduring Importance of parental involvement. <http://Neatoday.org/2014/11/18/the-enduring-importance-of-parentalinvolvement-2/>. (Erişim Tarihi: 28.11.2021).
- Görür, E. (2021). *Okul öncesi dönemde uygulanan aile katılım etkinlikleri hakkında öğretmen görüşleri* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürşimşek, I. (2003). Okul öncesi eğitime aile katılımı ve psikososyal gelişim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(1), 125-144.
- Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational review*, 63(1), 37-52.
- Johnson, B. & Christensen, L. (2014). *Eğitim araştırmaları: Nicel, nitel ve karma yaklaşımlar* (Çev. Ed. S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Kılıç, Z. (2015). *İlköğretimde hayat bilgisi dersinde aile katılımı çalışmaları* Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kwatubana, S. & Makhalemele, T. (2015). Parental involvement in the process of implementation of the National School Nutrition Programme in Public Schools. *International Journal of Educational Sciences*, 9(3):315-323
- Lemmer, E. M. (2007). Parent involvement in teacher education in South Africa: *International Journal about parents in Education*, 1(0): 218-229.
- Ntekane, A. (2018). Parental involvement in education. *Vanderbijlpark, South Africa: Author. 1-5*.
- Patton, M.Q. (2002). *How to use qualitative methods in evaluation*. SAGE Publications.
- Pehlivan, İ. (2000). *Ailenin Çocuğun Okuldaki Eğitimine Katılım Sorunları ve Katılımın Sağlanması İçin Alternatif Bir Model*. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Rejuso, S. E. (2021). Barriers of Parental Involvement: Basis for a Proposed Action Plan. *International Journal of Research in Engineering, Science and Management*, 4(9), 11-14.
- Sapungan, G.M. & Sapungan, R. M. (2014). Parental Involvement in Child's Education: Importance, Barriers and Benefits. *Asian Journal of Management Sciences and Education*, 3(2): 42-48.
- Singh, P., Mbokodi, S. M., & Msila, V. T. (2004). Black parental involvement in education. *South African journal of education*, 24(4), 301-307.
- Sivertsen, J. (2015). Washington Christian Academy Blog: The Importance of Parental Involvement in Your Child's Education, (Erişim Tarihi: 28.11.2021).
- Toran, M., & Özgen, Z. (2018). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı: Öğretmenler Ne Düşünüyor, Ne Yapıyor?. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245.
- Ünüvar, P. (2010). Aile Katılımı Çalışmalarına Yönelik Ebeveyn ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 719-730.
- Vural, D. E., & Kocabaş, A. (2016). Okul Öncesi Eğitim ve Aile Katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1174-1185.